

Jubilál a Korda Filmstúdió

KÁRPÁTI GYÖRGY

Egy filmstúdió élete tőlünk nyugatabbra évtizedekben, Hollywoodban pedig száz évben mérendő, de mi azért legyünk arra büszkék, hogy az elmúlt időszakban több filmstúdió is megnyitotta kapuit hazánkban, s mostanában több filmsztár fordul meg a fővárosban, mint diplomata. Ráadásul az élvonal jelenléte tartósodni látszik, többek között Brad Pitt, Angelina Jolie, Antonio Banderas, Keanu Reeves, jelenleg pedig Bruce Willis használja a magyar kulisszákat következő filmjéhez. A forgatások azonban csak részben zajlanak Budapest utcáin, s emiatt értékelődnek fel a minőségi, nagy felkészültségű filmstúdióink, amelyek közül öt éve nyitotta meg kapuit az etyeki Korda Stúdió.

Sok más produkciónak mellett a Pokolfajzat 2. – Az aranyhad sereg és a Borgiák című Jeremy Irons-tévesorozat elkészültének helyet adó filmstúdió egyre jobban bejárta a helyszínt, a nemzetközi szakmai berkekben, ráadásul műtermei és szabadtéri díszletei között tavaly nyáron Kelet-Közép-Európa első filmes látogatóközpontját is megnyitották, ami igazi családi szórakozást kínál, valamint közelebb hozza a mozgókép világát a nézőkhöz. A filmstúdióban a névadó Korda testvérek életéről emlékkiállítás látható, stúdiótúrán lehet barangolni a film-

Kulisszák mögé nézhetünk

díszletek között, egy interaktív kiállításon pedig filmes kulisszatitkokat ismerhetünk meg. A törekvés elismerésre méltó, a filmstúdiók ilyenén aktivitása ugyanis máshol már nagy hagyományokkal bír: többek között a müncheni Bavaria Filmstúdióban is egész napos élménytúrát kerekítettek a korábbi forgatási kellekekből és díszletekből tengeraltárjakkal és a Végtelen történet repülő kutájának makettjével.

A Korda Stúdió ezúttal valami újjal is készül: ma és holnap a X. Pincefesztiválhoz kapcsolódva kaszkadőrnapokat tartanak az érdeklődők számára. – Az őszi kezes-lábos fesztivál bizonyította, hogy rendkívül nagy az érdeklődés a kaszkadőrök bemutatói és kaszkadőrtrükkök iránt. Ezért döntöttünk úgy, hogy ez alkalommal kaszkadőrnapokat tartunk a stúdióban – fogalmazott Somkuti András, a Korda Filmközpont ügyvezetője. Gulyás Kiss Zoltán, a Magyar Kaszkadőr Szövetség elnöke és csapata, felhasználva a stúdió díszleteit, különféle kaszkadőrbemutatókat tart.

Megfordulnak majd a New York-i utcai díszletben és lovas, jelmezes kaszkadőrjeleneteket adnak elő a Borgiák tévesorozat reneszánsz kulisszái között. A hétvége során összesen nyolc alkalommal lépnek fel, a show-k szünetében pedig tréninget tartanak a bátrabbak részére.

Nyelvész a vándorcirkusz élén

Kiss Gábor, a Tinta Könyvkiadó igazgatója a szakkönyvkiadás küzdelmes örömeiről

A magyar növénynevekkel foglalkozó, komoly érdeklődést kiváltó előzmény után nemrég jelentette meg a Tinta Könyvkiadó a folytatást, az Állatnevek enciklopédiáját. A Kiváló Magyar Szótár díjat több kiadványával is elnyerő kiadó az idej könyvhétre újabb hiánypótló kötet megjelentetésével készül.

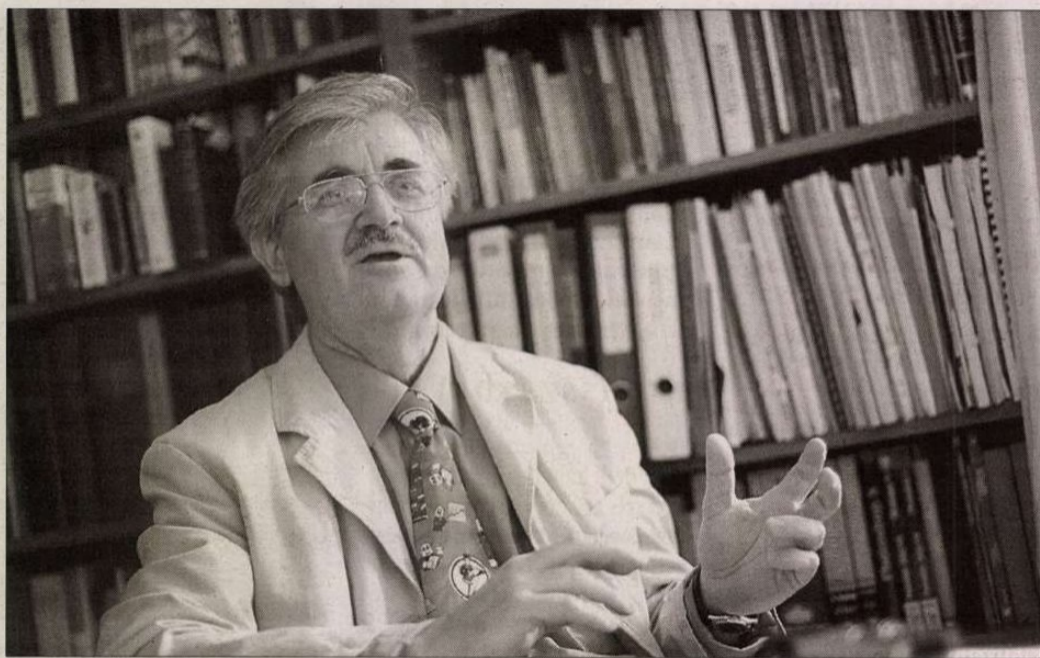
SZATHMÁRY ISTVÁN PÁL

Az Állatnevek enciklopédiájában nem csupán néprajzi érdekességeket, hanem szinte krimi-szerűen izgalmas kultúrtörténeti adalékokat is talál az olvasó. Hol lehet meghúzni a határt egy enciklopédia szerkesztésekor?

– Három éve jelentettük meg Rácz János előző munkáját, a Növénynevek enciklopédiáját, ami nemcsak a nevek eredetét mondta el, hanem az élettani hatásokról és gazdasági jelentőségükről is írt. Ezt követően állította össze a gerinces állatok enciklopédiáját. Az állatok nevééről, azok történetéről, azt hiszem, majdnem teljes körű a leírás. Gazdasági szempontból vagy a hiedelmek terén lehetne még hozzátenni, de az már egy másik könyv lenne. És sajnos sok szőlásnak nem tudjuk az eredetét. O. Nagy Gábor halálával ez az úgynevezett „mifántológia” meg is szakadt, azóta nem olyan intenzíven kutatják a szőlások eredetét, pedig továbbra is élénk irántuk az érdeklődés.

– Gyakorta elhangzik, hogy gondban van a magyar szakkönyvkiadás. Mit tehet a Tinta Könyvkiadó az egyre szűkülő hazai piacot látva?

– Mindenekelőtt olyan minőségű szótárakat készítenek, amelyek jelentősen felülmúlják az internetes szótárakat. Az idej könyvhétre jelentjük meg például a Régi szavak szótárát, amin nyolc éve három-négy ember dolgozik, és húszezer régi magyar szó jelentését tartalmazza. Ezt a munkát kevesen képesek elvégezni. Természetesen számolni kell a mai pénz- és tőkehiányos valósággal is. A magyarság a maga lélekszámával épphogy csak finanszírozni tudja ezeket a nagyon nagy

Olyan szótárakat készítenek, amelyek jelentősen felülmúlják az internetes szótárakat

FOTÓ: BERES ATTILA

szellemi és anyagi ráfordításokkal készülő szótárakat. Ezen a speciális területen az államnak, jó értelemben véve, be kellene avatkoznia. A könyvszakma adózik, áfát fizet, még ha nagyon kedvező is az, de pályázatok útján, számítástechnikai támogatással, nem kapja vissza a szakma azokat az összegeket, amit adóként befizet.

– A rendkívül gyorsan változó szlenget ismertető szótár esetében például megéri ragaszkodni a papíralapú kiadáshoz?

– Nem vagyunk ellene az internetes szótáraknak, nekünk is fent van a világhálón három szótárunk. A kérdés az, hogy a használó milyen formában fizet a szótár találatáért, az ingen van. A papíralapú kiadás mellett egyelőre nem látok más lehetőségét arra, hogy a kiadó a befektetett munka ellenértékét visszakapja. Elképzelhetőnek tartanám, hogy az állam valamilyen módon megvásárolja ezeket az adatbázisokat, és azt mondja, hogy inntől kezdve az iskoláknak, közintézményeknek ingyen kell ezeket szolgáltatni. Másképp nem megy, hiszen egy-egy szótár elkészítésébe hol egy kisebb, hol egy nagyobb lakás árát kell bele-tenni. Nagyon fontos a felvilágosító munka is. Mi például komoly,

tizenöt tárló álló szótárkiállítással járjuk az országot. Elmondhatom, hogy nemcsak kiadóigazgató vagyok, hanem egy vándorcirkusz direktora is, csak ebben a cirkuszban nem hosszú lábú artistának lépnek fel, hanem szótárak.

– Ráadásul igazságügyi nyelvésznek is kap felkéréseket. Mit kell érteni ez alatt?

– Induljunk ki abból, hogy miről is van szó valójában a bírósági tárgyalásokon. Szavakon nyargalásról. Egy ügyvédi irodából egyszer például azzal hívtak fel, hogy meg tudom-e mondani a garantált minőség szókapcsolat pontos jelentését, és tudok-e arról szakvéleményt írni. Az egyik üdítőitalgyártó cég termékeiről akarta leszedetni a fogyasztóvédelem, mivel szerintük ez azt jelenti, rendkívül jó minőség, miközben a cég termékeiről köztudott, hogy azok közepkategóriásak. A védelem azal érvelt, amivel nyelvészként egyetértettem, hogy a szókapcsolat valódi jelentése az állandó, de nem feltétlenül kiváló minőség biztosítása. Máskor azt kellett eldönteni, hogy a címlapsztori csak a címlapon megjelenő anyagra vonatkozik, vagy van már egy átvitt értelme is, miszerint olyan fontos egy téma, hogy az címlapra kívánkozik. Egy tévesorozat címeként le akarták védetni a kifejezést, ami

nem lehetséges létező szavak esetében, ezért volt szükség a szakvéleményre.

– Nem lett volna elég felülniük az ügyvédeknek az értelmező szótárt?

– Nincs naprakész nagy magyar értelmező szótár. Nem csoda, hiszen ez egy százmilliós munkálat. Utoljára 2003-ban jelent meg, de az is egy 1973-as kiadás leporolása. Ezért történetesen meg, hogy az 1998-as Horn-Orbán-vitán előbbi a polgár fogalmát felolvasva dekadenciáról meg haszonelvűségről beszélt, vagyis igencsak avított szemléletmód alapján kritizálta a szó jelentését. Ezért is vitatkozhatnak a bíróságok az előbb említett kifejezéseken. Olaszországban például láttam egy vasos értelmező szótárt négy euróért. Kérdésemre, hogy miért ilyen olcsó, az eladó azt felelte, mert ez a tavalyi. Az idej is ott volt, az már ötven euróba került. Tehát ahol működik a vásárlói dinamika, ott lehet naprakész szótárakat kiadni. A szakkönyvkiadás fontosságát pedig nem lehet eléggé hangsúlyozni. A szaktudományok eredményei egy idő után lefelé szivárognak, a gimnáziumok és általános iskolák felé. Ha magyarul nem fogalmazzák meg a szakterületek új eredményeit, akkor ez a szivárgás megszűnik.

Élűkre állított versek költője

Az öt éve elhunyt Nagy Gáspár munkásságára emlékeztek

Konferenciát rendeztek csütörtökön a Petőfi Irodalmi Múzeumban Nagy Gáspár emlékére. Sok más mellett a szabadság, az istenhit és a szerzeágazó művészi kapcsolatok felől próbálták megközelíteni az előadók a 2007-ben elhunyt költőt.

R. KISS KORNÉLIA

Nagy Gáspár költészetével kapcsolatban a szabadság megkerülhetetlen fogalom, több előadó is érintette a témát a Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett emlékkonferencián. Vasy Géza költő felidézte a téma szoros értelemben vett történelmi oldalát: már a főiskolán is jelentett Nagy Gáspárról egy tanára, a hetvenes években megpróbálták beszervezni, sikertelenül. Összesen több mint ötszáz oldalnyi jelentés maradt fenn a költőről, Szőnyi Tamás nemrégiben megjelent, irodalmi szereplők megfigyeléséről szóló könyvében külön fejezetet szentelt neki. Nyilvánvaló, hogy a rendszerváltás előtt mi-ért volt alkotói, egyéni és nemzeti sorskérdés a költő számára a sza-

badság. A rendszerváltás után pedig átalakult ez a szabadságfogalom. Ekler Andrea irodalomtörténész beszélt arról, hogy a költő látta a változások árnyoldalát: a szabadság pénz függvénye lett, és ebben a helyzetben Nagy Gáspár a társadalmi szolidaritást sürgette. Hiit a költészet hatalmában, abban, hogy „egy élre állított vers sokat tehet”, de követelmény is támasztott a politikai költészet szemből: jónak kell lennie.

Magát a politikai költészetet biztosan nem harsányának és magamutogatónak képzelte el, hiszen éppen Weöres Sándorról tartotta azt, hogy mélyen politikai költő, csak figyelmesen kell olvasni. A szabadság képe mindvégig jelen vannak az életművében: Ekler Andrea a visszatérő képet, a ten-

Nagy Gáspár

gert emelte ki, és a „szabadságot sugárzó, de mégis nyomokat őrző” havat. Az irodalomtörténész szerint Nagy Gáspár „nyelvi szabadságharcot” is vívott, például drá-

mai szójátékaival. Kardfogútitgrisirás, szabadabrok, halántékdob, mosolyalagázás, és lehetne még sorolni: sárfelirat, szaltószabadság.

A konferencián szó esett arról is, hogy Nagy Gáspárnak nemcsak kortárs írókkal-költőkkel volt alkotói kapcsolata, hanem más művészeti ágak képviselőivel is – a képzőművészet hatása a képversein is tetten érhető, a konferencián szintén előadó Orosz István-nak ajánlotta például a Lépcsők ürügyén című versét, de a költő szoros kapcsolatot tartott Szokolay Sándor zeneszerzővel is. Nagy Gáspár istenképére tért ki Nagy Balázs előadása, aki nem szűk értelemben vett vallásos, inkább egy erősen keresztény hangoltságú költőnek tartja Nagy Gáspárt, a belső számadás és a történelmi számvetés igényével. A bibliai képek mellett fontos a bibliai zsinórnyosság egyben etikai mércét is jelentett a költő számára.

PJ Harvey Novello-díja

PJ Harvey, az angol multiinstrumentalista dalszerző-énekesnő 2011-es lemeze, a Let England Shake csütörtökön elnyerte Londonban a brit művészeket, dal- és zeneszerzőket képviselő akadémia, a BASCA Ivor Novello-díját, a legjobb album kategóriában. Ugyanezért az albumért tavaly szeptemberben karrierje során másodszor – ez idáig egyedülként – elnyerte a Barclaycard Mercury-díjat is. (K. Gy.)

Meseország nagyköveteit keresik

Az idén újjá indított Benedek Elek összes meseje sorozat kiadója vár minden mesét szerető gyermeket és felnőttét, akik szívesen elmondják, felolvassák vagy eljátszák legkedvesebb Benedek Elek-meséjüket. A meseolvasásra jelentkezni az ünnepi könyvhét ideje alatt (június 7–11.) a Vörösmarty téren a Duna International Könyvkiadó standjánál lehet. A felolvasás június 10-én vasárnap 15.30 és 16.30 között lesz a kisszínpadon. A kiadó nem titkolt célja megszerettetni a népmesét és az olvasást. A programra nemcsak gyerekek, hanem óvodák, iskolák jelentkezését is várják. (K. Gy.)

Elhunyt Dietrich Fischer-Dieskau

86 éves korában elhunyt a német énekművész, akit „XX. század hangjának, a balszamos-baronyos baritonnak, a legnagyobb élő dalelőadónak” tartottak. Fischer-Dieskaunt a II. világháború utáni időszak egyik legjelentősebb művészegénységének tartják: nemcsak operaénekes, dalinterpretátor, hanem iskolateremtő szakíró és karmester is volt. Olyan neves énekesek mondhatják magukat tanítványának, mint Thomas Quasthoff vagy Christian Gerhaher. A művész pénteken Bajorországban érte a halálát. (K. Gy.)

Átadták a Szépirodalmi Figyelő díjait

PION

Bodor Ádám író és Györfly Ákos költő kapta csütörtökön este a Szépirodalmi Figyelő Alapítvány idej díjait a budapesti Hadik Kávéházban. Pápay György, a lap főszerkesztője elmondta: Bodor Ádám a Székelyföld folyóiratban megjelent Damasskin Nikolsky róka című művéért, Györfly Ákos pedig a Magyar Lettre Internationale-ban publikált A Würzburg hullámai című verséért kapta a díjat. Megjegyezte: az elismerés egyben az eddigi életműnek is szól. A díjazottak Pető Hunor kispalstikáját vehették át. A díjról kuratórium dönt, ennek tagja Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség elnöke, Kollár Árpád, a Fiatal Írók Szövetségének elnöke, Szilágyi Márton irodalomtörténész és Pápay György főszerkesztő. A díjjal tavaly Papp Tibor író, költő, műfordító, tipográfus és Falvai Mátyás író, kritikus munkásságát ismerték el. A korábbi években Szakonyi Károly író, dramaturg és Térey János költő, író, drámaíró, 2009-ben Krasznahorkai László író és Deák László költő, 2008-ban Kalász Márton költő és Ambrus Lajos író, 2007-ben Temesi Ferenc és Rentz Mátyás író munkásságát ismerték el a kuratórium.